

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškaška ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za iznemetno 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglašji po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3112.

Nova pota.

Učiteljstvo živi pod zelo težkimi pogoji. Odstraniti bi mu bilo treba materialne težave, ki ga spremljajo. Vsi stanovi imajo že izboljšano stališče, le učitelji še čakajo.

Pričakovali smo, da nam zakon o narodnih šolah prinese izboljšanje našega položaja. Učiteljstvo si je želelo zakon zaradi unificiranja pouka in izboljšanja celokupnega šolskega sistema; žvelo pa je tudi v pričakovanju, da oni delavec, ki nosi na svojih ramenih vse breme osnovnega pouka, dobi tudi nekoliko več nagrade — vsaj toliko, da more skromno živeti.

Naša centrala UJU je stavila merodajnim oblastem predlog za izboljšanje materialnega položaja učiteljstva; predlagala je ono, kar je za danes najnujnejše potrebno za obstanek in uspešno delo celokupnega stanu. Učiteljstvo misli, da to zasluži vsled delu in po svoji ljubezni za vse napredne pokrete v Jugoslaviji. Nihče si ne more predstavljati šole brez vneto razpoloženega delavca v njej, in ne izvedbe prosvetnih reform med narodom brez navdušenih in požrtvovalnih učiteljev. Navdušenje pa pada ob skrbeh za svoj lastni obstanek in za obstanek svoje družine.

Vlada, ki bo rešila materialno vprašanje učiteljstva, bo s tem rešila tudi vprašanje vdanega požrtvovalnega in navdušenega dela za narodno prosvetevanje. Vsakodnevna borba za obstanek, ki mori učitelja, gre na škodo države in tudi vdanega in pravičnega dela. Skrb za šolo se učiteljstvu vsled te borbe otežkoči. Težnja za obstanek absorbira vso pažnjo za drugo delo ter je zaradi tega delo za šolo in narod manj intenzivno.

Navsezadnje pa zahtevajo izboljšanje materialnega položaja učiteljstva ne le interesi države in naroda, ampak tudi socialna pravičnost. Stan, ki je s svojim delom pokazal mnogo uspeha in mnogo ljubezni za predek države; stan, ki deluje v najzapuščenejših krajih države; stan, ki živi med narodom in z narodom, ki ima v svojem delu mnogo trpljenja; stan, katerega večina preživi svoja najpšpa leta po oddaljenih vaseh v borbi z mnogimi neugodami in neprijetnostmi, mislimo, da je vreden, da se mu zavaruje mirno in koristno delo.

Ta stan pa ne zasluži samo tega, da se z njim računa, samo zaradi njegovega dela in življenja, nego zasluži to tudi vsled vloge, ki mu pripada. Od učitelja se zahteva mnogo. On je središče vsega pokreta na deželi, je duša celokupne akcije za prosvetevanje naroda, dela od jutra do večera za koristi drugega. In ko se pojavijo skrbi za preskrbo lastnih otrok, tedaj nastopijo najmučnejši dnevi za učitelja. Učitelj je dal svojo ljubezen, svoj prosti čas, svoje počitnice za preskrbo otrok drugih, a za svoje otroke nima sredstev. O tem se mora razmisliti, o tem treba govoriti. Končno je dolžnost države skrbeti za toliko tisočev učiteljev in toliko tisočev njihovih otrok.

Ko pišem to, naj napišem tudi za naše tovariše nekaj besedi.

Bolj, nego kdajkoli, je danes potrebno, da smo enodušni. Bolj, nego kdajkoli, je danes potrebno, da je naša pozornost skoncentrirana na naše stanje in naše življenje; bolj, nego kdajkoli, je danes potrebno, da odvržemo od sebe malenkosti in pretiravanja, nezmiselnega nadmodrovanja, neskončna debatiranja, neosnovana obtoževanja in sumničenja ter se vsi opremo delu za dobro stanu, za dobro nas vseh, naroda in države.

Od tega je odvisna bodočnost nas in naših otrok. Ako v naši organizaciji tudi niso nekatere stvari ravno take, kot bi želeli pojedinci in mi vsi, se bo to dalo že urediti, dogovorili se bomo; a ko trpi ves naš stan, če se gre za življenske interese celotnega stanu, potem je potrebno, da delamo vsi vdanu, navdušeno in enodušno skupno. Brez tega ni uspeha. Brez sloge, brez razumne borbe, brez dostojanstva in faktov ne bo uspeha. Mnogo svojih pozicij in ugleda je izgubilo učiteljstvo samo vsled tega, ker je v gotovem trenutku pozabilo na svoj glavni cilj in se napatilo v nepravo smer barbe brez konca in brez smisla. Često se je v organizaciji izgubil oni lep kontak, in konture te organizacije so predstavljale le razne bojne tabore, ki se idejno ne razlikujejo, a razlikujejo se po osebnih motivih. Tako delo nam je mnogo škodilo in na tako delo so gledali z nezaupanjem oni, ki so odločali o naši usodi in ki bi morali imeti najlepše mišljenja o učiteljstvu, da mu pomagajo.

Smatram, da se moramo oprijeti dela, da izdelamo notranjo vez in ideologijo udruženja in da izoblikujemo sami sebe ter pričamo vse, da smo eno in da smo vsi složno zavzeti za dobro štole in stanu. Postopoma je treba urediti razmere v udruženju, polagoma je treba delati za kultiviranje članstva in odstranjevanje osebnih momentov v skupnosti ter vse sile usmeriti v ono smer, kjer se dela za stan in njegovo življenje. To delo mora prinesiti koristi; tako delo daje pozitivne rezultate.

Dosti je mislil učitelj na druge; pobrihati se mora tudi sam zase. Morebiti se doždeva to komu sebičano. Ne, to je samo za-

hteva za ohranitvijo samega sebe in lastne rodbine.

Na tem mestu moram še poudariti, da je učiteljstvo večkrat odpravilo s praznimi obljubami in navdušenimi govori. Minil je čas vsega tega. Mi moramo opazovati življenje realnejše in ne smemo sprejemati več nikakih besed za gotov denar. Potruditi se moramo, da ustvarimo sebi znosnejše življenje. Mislimo moramo na kak način nam more udruženje pomagati in ustvariti več institucij, ki bodo učiteljstvu v pridobitno in ekonomsko pomoč.

Čakajoč, da nam priznajo naše pravice in naše delo, se moramo pobrigati zase sami. To pa ne bo uspelo, če obdržimo v našem udruženju še nadalje dosedanje metode dela, če z dosedanjim mentalitetom mnogih nadaljujemo umetno ustvarjeno borbo, ki nič ne pomenja za naše višje skupne cilje; ne bo nam nič uspelo, ako bomo delali iz malih in brezpomembnih vprašanj slona in trosili dragoceni čas in energije za ugiibanja in pogajanja o ničevih stvareh ter puščali velike živ-

ljenske probleme celotnega stanu v ozadju ter puščali ta življenska vprašanja neobravnavana in nedotaknjena. Ako še nadalje tako delamo, ali smemo potem pričakovati od onih, ki gledajo tako delo, da se zanj navdušijo in da nam priznajo pravice?!

Glejmo, da si izberemo boljše metode in pota, ki vodijo k sigurnemu uspehu. Da pa pride do tega, je potrebna naša sloga, stanovska zavest in navdušenje za našo splošno stvar. Le v tem leži uspeh; s tem bomo mogli iti dalje.

Sedanja vlada kraljevine Jugoslavije pozna naše želje v oziru našega materialnega položaja. Nadejamo se, da Jugoslavija ne bo pustila celoten stan čakati na njegove potrebe. Verujemo, da se bo dalo tudi nam to kar se je dalo drugim, ki so ravno tako zaslužili kakor mi.

Naj tudi tovariši širom države razumejo vse to enako kot razumemo in želimo tudi mi.

Beograd, december 1929. Vlada K. Petrović, predsednik UJU.

Zakon o premeščanju, upokojitvi in odpuščanju državnih uslužbencev.

Nj. Vel. kralj je na predlog pravosodnega ministrstva in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta in notranjega ministra podpisal in objavil zakon o premeščanju, upokojanju in odpuščanju uradnikov in ostalih državnih uslužbencev civilnega reda.

§ 1. Uradniki in drugi državni uslužbenci civilnega reda morejo biti po potrebi službe tudi brez svojega pristanka premeščeni in upokojeni, dokler niso dosegli pravice na osebno pokojnino in odpuščeni iz državne službe.

V poslednjem slučaju bodo uporabljeni v pogledu odpuščanja predpisi zakona o pridobivanju pravic na osebno pokojnino in o odpuščanju z dne 1. marca 1929.

Predpisi premeščanja ne posejajo v predpise drugih zakonov o prestajanju službe po moči zakona.

§ 2. Ta zakon stopi v veljavo, ko bo objavljen v »Službenih novinah«, obvezno moč pa dobi s 15. avgustom 1929. Tega dne prestane veljava vseh zakonov in ostalih predpisov, ki nasprotujejo temu zakonu.

ZAKON

o pridobitvi pravice do osebne pokojnine civilnih državnih uslužbencev in uslužbencev državnih prometnih naprav, kakor tudi o odpravnini takih uslužbencev, pogodbenih uradnikov in dnevničarjev.*

Člen 1.

Civilni uradniki in ostali državni uslužbenci kakor tudi uslužbenci državnih prometnih naprav pridobe pravico do osebne pokojnine, ko dovrše deset let, efektivno prebitih v aktivni državni službi ali v službi državnih prometnih naprav. V ta čas se ne šteje čas, ki ga je prebil uslužbenec na poslovanju v službi države ali državnih prometnih naprav kot pogodbeni uradnik ali dnevničar. Za takih deset let, efektivno prebitih v aktivni državni službi ali v službi državnih prometnih naprav, pripada uslužbencu kot osebna pokojnina 50% pokojninske osnove. Za ostali čas, ki se prizna civilnim uradnikom in ostalim državnim uslužbencem za pokojnino, jim pripadeta za vsako nadaljnje leto po 2%, tako da dobe čez 35 let, ki se jim priznajo za pokojnino, popolno pokojninsko osnovo kot pokojnino. Uslužbencem državnih prometnih naprav, omenjenim v členu 125. zakona o državnem prometnem osebju, pripada 250%, tako da dobe čez 30 let popolno pokojninsko osnovo za pokojnino; onim, ki so omenjeni v členu 126. istega zakona, pa pripada za vsako nadaljnje leto, ki ga prebijejo v službi, omenjeni v členu 26. istega zakona, 333%, tako da dobe čez 25 let, prebitih v tej službi, popolno pokojninsko osnovo kot pokojnino.

Začeta druga polovica leta se šteje za popolno leto.

Člen 2.

Če se oni civilni državni uslužbenci in uslužbenci državnih prometnih naprav, ki imajo najmanj eno efektivno leto, prebito zdržema v državni službi ali v službi držav-

* »Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z dne 6. marca 1929., št. 54/XXIII. — »Uradni list«, št. 25. od 12. marca 1929.

nih prometnih naprav, odpuste iz državne službe ali iz službe državnih prometnih naprav, dobe kot odpravnino svoje enomesečne celokupne prejemke (redne prejemke in draginske doklade), oni pa, ki imajo več od tega, a še niso zadobili pravice do osebne pokojnine, dobe kot odpravnino za vsaki dve leti, efektivno prebiti zdržema v aktivni državni službi ali v službi državnih prometnih naprav, po ene celokupne mesečne prejemke, pri čemer je smatrati peto začeto periodo za dovršeno. Celokupna vsota odpravnine ne sme biti nikoli večja od šestmesečnih celokupnih prejemkov.

V primerih, navedenih v predhodnem odstavku, se šteje za čas državne službe ali službe državnih prometnih naprav tudi čas, ki ga je prebil uslužbenec neposredno, preden je vstopil v državno službo ali v službo državnih prometnih naprav, na poslovanju v službi države ali državnih prometnih naprav kot pogodbeni uradnik ali dnevničar.

Člen 3.

Pogodbeni uradniki in dnevničarji, ki so prebili na poslovanju v službi države ali državnih prometnih naprav zdržema najmanj eno efektivno leto, dobe kot odpravnino svoje enomesečne celokupne prejemke; oni, ki so prebili tako najmanj pet let, dobe kot odpravnino svoje dvomesečne, oni pa, ki so prebili nad pet let, svoje trimesečne celokupne prejemke, kolikor ni dogovorjeno glede pogodbenih uradnikov v pogodbi kaj drugega. V ta čas se šteje tudi čas, prebit prej v državni službi ali v službi državnih prometnih naprav.

Državni upokojenci in upokojenci državnih prometnih naprav, ki se odpuste s poslovanja v službi države ali državnih prometnih naprav kot pogodbeni uradniki ali dnevničarji, nimajo pravice do odpravnine.

Člen 4.

Odpravnina se plačuje v mesečnih vsotah, enakih enomesečnim prejemkom, pričeni s onim mesecem, ki pride prvi za mesecem, v katerem se je odpuščitev izvršila, zaporedoma vsakega meseca, dokler se ne izplača.

Če taka oseba umre, preden je plačevanje odpravnine dokončano, se vrši izplačevanje osebam, ki jim pripada po zakonu pravica do rodbinske pokojnine.

Člen 5.

Do odpravnine nimajo pravice oni uslužbenci, ki se odpuste za kazen.

Člen 6.

Ta zakon stopi v veljavo, ko se razglasi v »Službenih novinah«. Istega dne dobi obvezno moč odredba člena 1.; s tem dnem prestanejo veljati odredba člena 336. finančnega zakona za proračunsko leto 1928/29, kakor tudi one odredbe zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih in zakona o državnem prometnem osebju, ki nasprotujejo tej odredbi.

Odredbe členov 2., 3., 4. in 5. imajo obvezno moč od dne 6. januarja 1929.

V Beogradu, dne 1. marca 1929.; štev. 16.972.

Aleksander s. r.

Vabilo

na sejo širjega sosveta UJU poverjeništvo Ljubljana, ki bo dne 5. januarja 1930. v dvorani Celjskega doma v Celju.

Začetek ob 8. uri.

Dnevni red:

1. Poverjenikovo poročilo.
2. Poročila funkcionarjev.
3. Novi šolski zakon.
4. Položaj v organizaciji.
5. Samostojni predlogi.
6. Slučajnosti.

Opomba: V smislu poslovnika so člani širjega sosveta vsi člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev. Ako je predsednik zdrav, ga nadomestuje podpredsednik. Zaradi izredne važnosti seje pozivamo vse člane, da se je zanesljivo udeležijo. Zato smo jo sklicali v Celje. Potnino predsednikom krijevo društva. Samostojne predloge pošljite poverjeništvo najkasneje do 2. januarja 1930.

UJU — poverjeništvo Ljubljana, dne 18. decembra 1929.

Andrej Skulj, poverjenik,

Josip Kobal, tajnik.

Po 6. januarju je smatrala kraljevska vlada takoj kot eno svojih prvih nalog, da se zbere novo gradivo, a obenem uredi in pregleda že zbrani material, kolikor ga je že poprej zbral in prejšnjim vladam na razpolaganje stavljal naš Glavni savez. V ta namen je sedanja vlada sestavila posebne odbore strokovnjakov, ki so takoj začeli z delom. Po preteku izvestne dobe je nastal v delu nekaj zastoj. Po kratkem presledku se je z delom započelo na novo in morda ni več daleč čas, ko bo delo dovršeno.

Kot zastopnik Glavnega saveza sem aktivno sodeloval pri izdelovanju novega uradniškega zakona in novega pokojninskega zakona. Vprašanje tega slednjega stoji danes na prvem mestu, dočim je problem uradniškega zakona stavljen v drugo vrsto. To pa zaradi tega, ker odločujoči faktorji žele, da se oba zakona sprejmeta sočasno, ker sta v tesni medsebojni zvezi.

Pri reviziji teh zakonov so bili proučeni vsi momenti, katere je doslej Glavni savez poudarjal in jih zastopal. Ob tej priliki naj se namreč revidira tudi stavež dosedanjih upokojencev, tako, da bi pokojnino še nadalje sprejemali samó tisti, ki so jo z dolgoletnim službovanjem v državni upravi res zaslužili.

Pri nas so danes upokojenci, ki so bili upokojeni proti njihovi volji, so pa med upokojenci tudi taki, ki so s štirimi leti efektivne državne službe bili upokojeni in prejemajo pokojnino.

V aktivno službo naj bi se pozvali vsi tisti upokojeni državni uslužbenci, ki so še mladi in sposobni za službo, s čimer bi se v proračunu dosegel znaten prihranek.

Kot starostno mejo za upokojitev bi se po tem načrtu določilo namesto starosti 65 let, kakor je to danes v uradniškem zakonu določeno, starost 68 let, ker so slučajni, da se peodini državni uslužbenci tudi po 65. letu starosti čutijo dovolj sveže in sposobne, da bi mogli še nadalje aktivno službovati.

Kar je pa najglavnejše pri tej reviziji, je to, da se iz uradniškega zakona odstranijo vse določbe o upokojitvah in upokojencih ter se vstavijo v novi zakon o pokojninah, kateri naj bi bil v kratkem izdan.

Projektiran je pokojninski sklad za vdove in otroke državnih uslužbencev. Ta fond bi država le podpirala s primernimi subvencijami. Ker naj bi določbe o tem pokojninskem skladu bile sprejete kot sestavni del v zakon o pokojninah, zato ta zakonski načrt, dasi že posejman izdelan, ni bil odobren.

Danes plačuje država pod naslovom pokojnin 200.000.000 Din letno. Z neznatnim doneskom aktivnih in upokojenih državnih uslužbencev bi se mogla, tako sodijo, doseči še vsota približno 60.000.000 Din. Razven tega se izplačuje za rodbine umrlih uslužbencev okoli 30.000.000 Din.

Prepričani smo, da na zakon o pokojninah ne bo treba dolgo čakati in da bo izdan v prav kratkem času. Z revizijo uradniškega zakona bi se pa moralni in gmotni položaj vsega državnega uslužbenstva znatno popravil.

O priliki dela na reviziji uradniškega zakona je bilo sproženo tudi vprašanje glede spremembe sistema, po katerem so državni uslužbenci razdeljeni na kategorije. Mnogi smatrajo, da kategoriziranje državnih nameščenecv znači velik jez med posameznimi kategorijami, kar tvori prvi povod, ki bi mogel izzvati nesporazum in nezadovoljnost med uslužbenstvom. Navzlic temu pa seveda tudi načrt novega uradniškega zakona upošteva kvalifikacije, s katerimi razpolagajo uslužbenci poedinih kategorij.

Revizija uradniškega zakona.

(»Naš Glas«.)

Na letošnji redni veliki skupščini našega Glavnega saveza, ki se je konec septembra vršila v Skoplju, in o kateri smo v našem listu že ponovno obširno poročali, je predsednik dr. Mihajlo Jovanović, generalni direktor državnega računovodstva, podal o nad vse aktualnem vprašanju revizije sedanjega uradniškega zakona sledeči referat, katerega

posnemamo po beograjskem »Monopolskem glasniku«:

»Vprašanje revizije uradniškega zakona zanima prav tako aktivne kakor tudi upokojene državne uslužbenke. Pri merodajnih činiteljih sem zaprosil za informacije o reviziji uradniškega zakona, ki naj bi se v kratkem izvršila. Dobil sem sledeče podatke: